

2006-12-11

Gävleborgs Fäbodförening

Livsmedelsverket

751 26 UPPSALA

c/o Hälsinglands museum
Storgatan 31
824 30 HUDIKSVALL

Yttrande över Förslag till ändring av Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien

Remiss 2006-11-21, dnr 1632/06, saknr: 32

Gävleborgs fäbodförening, GFF, anser att Livsmedelsverkets, LMV:s förslag till ändring av föreskrifterna om livsmedelshygien, så som framgår av remissen av en ny paragraf, 37 a §, är i linje med vad GFF länge önskat.

GFF lämnar i det följande motiveringar för sin åsikt.

1. Inledning och bakgrund

GFF ser som sin absolut viktigaste uppgift att i vidaste bemärkelse arbeta för en sund och livskraftig utveckling av fäbodbruket och att generellt främja fäbodbrukets intressen.

GFF:s egentliga verksamhetsområde är Gävleborgs län men erfarenheter från verksamheten är tillgängliga utan inskränkningar.

GFF är i dag Sveriges största förening för fäbodbruk och har även ett utvecklat samarbete med Värmlands säterbrukareförening. Genom nätverksbygge och projektverksamhet har GFF stor kontaktyta. Stiftelsen Skansen, Världsnaturfonden och Centrum för biologisk mångfald är ett par institutioner på denna.

GFF bildades för tio år sedan, ett par år efter det att Riokonventionen signerats. Konventionen om biologisk mångfald har alltid funnits aktuell i föreningsarbetet och stadgarna är utformade med konventionens syfte i åtanke. Detta har gjort att GFF kanske mer än andra representanter för lokalsamhällen sökt tillämpa och hänvisa till Konventionen i sin verksamhet.

GFF vill framhålla allmänhetens intresse för de produktionsformer fäbodbruket tillämpar och de produkter som är typiska för denna lokala samhällsgemenskap. Konventionens artikel 8j och relaterade frågor är synnerligen viktiga för möjligheterna att bevara fäbodbruket och stärka verksamheten.

GFF anser att i och med att ursprungs- och lokalbefolkningar förvaltar för samhället värdefulla kunskaper och egenskaper måste förutsättningar för dess bevarande också erhållas.

Detta innebär bland annat att fäbodbrukare som representanter för en lokal gemenskap med en traditionell verksamhet ska särbehandlas positivt vid bruket av sin gamla kunskap.

GFF har uppfattningen att fäbodbrukare kan nå ökad lönsamhet genom att kommersiellt utnyttja de traditionella produkternas exklusivitet. I många fall bör det vara ekonomiskt fördelaktigt att även kombinera försäljning med kultur- och upplevelseturism.

GFF ser en möjlighet att öka varornas attraktivitet genom ursprungsbeteckningar och namnskydd. Intressant att notera är hur lockande tillgången på opastöriserad och inte homogeniserad mjölk är. Allt fler kunder visar också en medvetenhet om kvalitetskillnaden på mjölk från djur på naturbete respektive kraftfoderuppfödning.

GFF har tidigare, bl. a. i yttrande över rapporten Ds 2005:22, Småskalig livsmedelsförädling, strukit under vikten av att staten skapar goda förutsättningar för de små företagen och med stöd av Konventionen om biologisk mångfald ger fäbodjordbruken en positiv särbehandling. Detta skulle exempelvis kunna innebära att undantag från generella regler lämnades med hänvisning till Konventionen.

GFF framhöll samtidigt den småskaliga, traditionella livsmedelsförädlingens betydelse för sysselsättning och en positiv utveckling av landsbygden. En stärkt besöksnäring kan tas som belägg för vad som kan bevara infrastruktur och andra resurser. GFF noterade med tillfredsställelse att i rapporten Småskalig livsmedelsförädling hade GFF:s gamla önskemål om regler inriktade bra produkter istället för föreskrifter om produktions sätt nu vunnit gehör.

2. Förslaget till föreskriftändring

GFF registrerar med tillfredsställelse att LMV:s förslag till ändring av föreskrifterna om livsmedelshygien, så som framgår av remissen av en ny paragraf, 37 a §, är helt i linje med vad GFF länge önskat.

GFF vill emellertid understryka vikten av att innehållet i PM med konsekvensutredning beaktas vid tillämningen av en godkänd 37 a §.

GFF vill i sammanhanget framhålla att den summariska beskrivningen av fäbodväsendets historia inte får utesluta samma behandling av färmjölksprodukter som produkter av mjölk från ko och get.

GFF upprepar åsikten att då det gäller krav på vatten ska regeln gälla att det är slutprodukternas tjänlighet som är viktig, inte hur vatten som används under en process görs användbart. GFF vill att traditioner och innovationer ska ges utrymme även då det gäller hantering av vatten. GFF upprepar även den uppfattning, som framfördes i yttrandet över rapport Ds 2005:22, att en praktisk syn är nödvändig på fäbodens lokaler och att det är illa om det inte går att skapa generella undantag från vissa krav då det gäller en prioriterad verksamhet som traditionellt fäbodbruk. Anpassningen av kraven behöver således vara allmänna.

GFF anser dessutom att motiv finns för enskilda anpassningar som gör det tänkbart att genom värn av traditionell verksamhet utveckla och öka vissa produkters värde och attraktivitet genom ursprungsbeteckningar och namnskydd samt i det sammanhanget göra försäljning via mellanhand möjlig.

GFF vet att branschriktlinjer behövs för att säkerställa livsmedelssäkerheten. Det är viktigt att dessa är nationella, samtidigt som all möjlig hänsyn ska tas till regionala särdrag. GFF har som en del av sin verksamhet ordnat utbildningar i HACCP och småskalig förädling av livsmedel. Ett led i dessa är att ge motivation för egenkontroll. GFF har även på annat sätt samlat en gedigen kunskap om förutsättningarna för traditionell mjölkhantering. Här finns ett kunskapsunderlag som är av stor vikt vid utformning av branschriktlinjer.

GFF ställer detta till underlag förfogande för arbetet med riktlinjer för verksamhet på fäbod och förutsätter samverkan och samråd vid utformningen av detta mellan LMV och aktuella föreningar, projekt och länsstyrelser i Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län samt att fortlöpande kontakter hålls med länsstyrelserna i Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

GFF understryker slutligen att livsmedelskontroller kan bli betungande för fäbodjordbruken som är synnerligen ekonomiskt sårbara. Samhället kan här visa sitt ansvar för bevarande av traditionella produktionsmetoder genom att helt stå för kontrollernas kostnader. GFF vill än en gång återropa Konventionen om biologisk mångfald och nu artikel 20 där parterna har åtagit sig att tillhandahålla ett finansiellt stöd till sådana aktiviteter som syftar till att nå Konventionens mål.

3. Informationsinsatser

Traditionell kunskap ska i första hand skyddas genom att lokalbefolkningarna får egna resurser att genomföra Riokonventionens artikel 8j i vid bemärkelse. GFF är väl medveten om hur snabbt vitaliteten kan avta och stagnera bland ideella föreningar. Samtidigt är kontinuerlig verksamhet nödvändig för att den ideella verksamhetens resultat och syften ska bevaras och hållas livskraftiga.

GFF har uppfattningen att för fäbodbrukets speciella sektor bör en föredömlig, flerriktad samordning mellan brukare och myndigheter kunna realiseras med skapandet av ett nationellt Fäbodcenter. Långtgående kontakter i frågan har tagits med Ovanåkers kommun.

GFF anser att kompetenscentra med en tryggad basverksamhet kan borga för ett fortlöpande och långsiktigt arbete. Till ett centrum för fäbodkultur, som ska ses som ett komplement till Eldrimner, nationellt resurscentrum för småskalig hantverksmässig livsmedelsförädling, borde all information till och om fäbodbruket koncentreras. Här kan exempelvis Livsmedelsverket finna en naturlig utgångspunkt för sina informationsinsatser riktade till fäbodbrukarna.

Centret bör ges en primär funktion som tolk och guide i kommunikationen mellan fäbodbrukare och företrädare för olika myndigheter. Ett Fäbodcentrum ska också stödja forskning och ha en publik del. Lärande möten kan hållas och besök i fäbodmiljöer kan arrangeras. Osv.

GÄVLEBORGS FÄBODFÖRENING

Carl Höglund
Ordförande

Kelvin Ekeland

Se även: www.xfabodar.se

Kopia till:

Jordbruksdepartementet, Miljödepartementet, CBM, WWF, Skansen, Ovanåkers k:n, MAB- kommittén, Eldrimner, Sveriges fäbodbrukare, Dalarnas fäbodbrukareförening, Värmlands säterbukarförening, Grenselös seter/ Fäbodriket, Länsstyrelsen X.

GFF kansliet – Kunskap och kompetens.